

25 de ani
de la
înființare

Teatrul de păpuși Timișoara

Printre primele teatre de păpuși înființate în țara noastră după „Tândărică”, Teatrul de păpuși din Timișoara a fost cel dintâi care a deschis în acest an jubiliar al țării — aniversarea a trei decenii de la Eliberarea României și Congresului XI al P.C.R. — seria sărbătorilor. Trupele păpușarilor din Iași, Arad, Craiova, Sibiu, Cluj, urmează la rândul lor să înscrie în zilele ce vin mărturiu a două decenii și jumătate de existență. Creație a orinduirii noastre socialiste, teatrul pentru cei mici atestă drumul ascendent al unei realități culturale, zămislite și definite în anii socialismului.

FIȘĂ LAPIDARĂ DE ISTORIE

30 aprilie 1949. Cu sprijinul nemijlocit al forurilor locale și centrale de partid și de stat, ia ființă prima formație de păpușari din vestul țării: ca secție a Teatrului de Stat din Timișoara, sub conducerea Floricăi Teodoru.

Decembrie 1954. Teatrul de păpuși devine instituție independentă.

13 mai 1974. În fața unor reprezentanți ai Consiliului Culturii din capitală și județ, ai presei locale și centrale, a numeroși oameni de cultură și a numeroși pionieri, cu mâinile pline de buchete de flori (atît de multe pe cît a fost în stare să ofere în

dezinvolta lună mai, capitala Banatului, denumită și „orașul florilor“), directoarea și regizoarea Florica Teodoru primește în numele colectivului felicitări pentru rodnicul bilanț: peste 100 de piese, peste 6.000 de reprezentații, peste 2.000.000 de spectatori — activitatea unui sfert de veac.

OMUL SFINTEȘTE LOCUL

Multe bucurii a adus în viața copiilor de la noi și de aiurea, din Timișoara și din alte localități ale județului, harnica și devotata trupă timișoreană a teatrului de păpuși. De la primele spectacole: *Fetița pădurii*, *Casa pisicîi* (naive, cu păpuși rudimentare, pe care

Florica Teodoru : două decenii și jumătate în slujba teatrului de păpuși

le-a sculptat cu farmec primitiv Scala-baci și le-a păzit cu strășnicie de cerber, într-o ladă, Kerényi-neni) pînă la splendida exprimare modernă, metaforică, la subtila esențializare și sugestivele simboluri din ultimele spectacole : *Fetele din măr*, *Băiatul și vîntul*, *De ce a furat zmeul mîncea*, arta păpușarilor timișoreni cunoaște o merituosă evoluție, înobilare și maturizare.

Să găsească variate modalități de tratare și stilizare păpușărească, a fost visul de o viață al Floricai Teodoru. Numele și cariera ei se identifică cu însăși istoria și destinul acestui teatru. În dublă, uneori triplă, alteori și în evadruplă ipostază — directoare, regizoare, scenografă și, la nevoie, și dramaturg — Florica Teodoru, din 1949 și pînă în prezent, n-a încetat o clipă să caute căile și formulele în stare să pună în valoare talentul, pasiunea, dăruirea, disciplina, etica profesională exemplară a colectivului format de ea și eșuat de ea, înseris prîntre cele mai bune formații ale mișcării naționale de artă păpușărească. Acțiunea a Teatrului Național din București, apoi a teatrului lui Victor Ion Popa, apoi a Teatrului de Stat din Timișoara, Florica Teodoru o singură zi n-a iubit păpușa — „*În ziua cînd mi-a fost încredințată sarcina să conduc o formație de păpuși care, pe atunci, nu avea nici un om de specialitate, nici o tradiție. Avea doar o săliță pe strada Voltaire nr. 10, o scenuță și o lădiță cu păpuși*”. Inteligentă, înzestrată cu fantezie și temperament, dar mai

ales încăpățînată, dăruită cu o sfințită putere de muncă, împinsă de o diabolică perseverență, Florica Teodoru, pe atunci și conferențiară la Institutul de teatru din Timișoara, își ia o parte din studenți și pornește la drum... Succesele dobîndite pe acest drum poartă cu ele rîna pe care ne-o dezvăluie în caietul aniversar cunoscutul muzician timișorean, colaborator al teatrului, Nicolae Boboc : „*Acestei nobile doamne, acest mic teatru i-a fost și casă și masă și familie și societate... Lui și numai lui i-a închinat întreaga-i viață, într-o dăruire pătimașă, neverosimilă*”.

UMBRELA FERMECĂTĂ

O umbrelă jerpelită pe care viitorul muzeu al Teatrului de Păpuși din Timișoara o va păstra ca pe o relictă. „*Cu ea — spune Florica Teodoru — am obținut în primul an, de la ediliu orașului, o mașină a salvării și un vagon de tramvai cu care am făcut deplasări. Cu ea am obținut o sală mai bună, cu ea am deschis ușile ministrului de Finanțe, care mi-a dăruit fonduri pentru amenajare ; cu ea am obținut de la mitropolie, aceste splendide candelabre venețiene, care dau holului noului teatru și minusculei săli lumina aceea fantastică și superbă a palatelor din basme... cu ea ne-am realizat visul de a avea acest sediu*”. Unul din cele mai cochete și mai bine gospodărite și întreținute instituții, zicem noi, din cîte cunose în țară. Și totul să fi fost oare făcut aici numai de umbrelă ? Oare hărnicia „mîinilor drepte” ale Floricai Teodoru, cîntea și devotamentul unor colaboratori credincioși : Silvia Bădeanu de la administrație, șefa contabilă, Elena Vidaicu, regretata păpușăreasă Hany Lupașcu și toți muncitorii și tehnicienii din atelierele teatrului, să nu fi avut oare nici o putere ?

ANIMATORUL ȘI MÎNUIITORII DESCOPERĂ ÎMPREUNĂ MINUNILE TEATRULUI DE PĂPUȘI

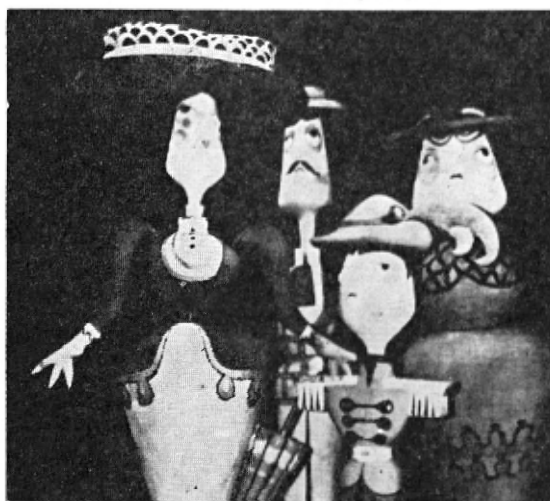
Artiștii fondatori, cunoscuții actori : Constantin Adamovici și Maria Blănaru (Național Cluj), Marina Bașta Cosma (Național Craiova), Petre Popa („Nottara”), Lenuta Ioan (Național Timișoara) Mircea Bașta (Municipal), Maria Răduș (Teatrul de Stat din Reșița), Mircea Dumitru (Teatrul „Giulești”) și Maria Cosma (Școala populară de artă din București) n-au apucat să aștepte mare lucru din miracolul păpușărească timișorean. Au văzut doar primele lui semne : pe Pipăruș Pătru bătînd gongul inaugural, apoi, acea păpușă care se zguduia sub puterea sonorităților vocale ale baritonului Mavrodin de la Operă și entuziasmul copiilor la evoluția omuleților, stingăci mînuși de ei, în cîteva deplasări. „*Că minunile teatrului de păpuși — ne mărturisește Florica Teodoru — pornesc de unde se termină posibilitățile teatrului mare, că vocea interpretului trebuie să se contopească cu cea a păpușii, că gesturile lui trebuie să se armonizeze cu cele*

ale eroului de lemn și cîrpă" au aflat ulterior, „bobocii”, artiștii — minuatori, Margareta Tatu, Olimpiu Vesa, George Bălțeanu, actualii stilpi ai teatrului timișorean de păpuși. Din stagiunea 1950/51 și pînă în prezent, alături de colegii lor mai tineri: Marius Gherasim, Gabriela Floros, Ecaterina Băscanu, Ileana Casapu, Victoria Vesa, Doina Toader ș.a., ei au săvîrșit toate minunile din spectacolele care au afirmat și confirmat *personalitatea* teatrului.

Montările-etalon (distinse la festivalurile din țară și de peste hotare care au contribuit la formarea personalității teatrului, comunicînd ideile și mesajul unei literaturi specifice, de valoare, prin intermediul unor formule de spectacol moderne, a unor moduri diverse, atrăgătoare și eficiente de expresie) manifestă ca o trăsătură comună, definitorie și meritorie, *investigația și inovația înăuntru specificului genului*. Aici nu se apelează, cum am văzut la alte teatre de păpuși, la mijloace „străine”, proprii teatrului mare. De la *Pungața cu doi bani*, după Creangă, *Antropomorfism*, după Eminescu, *Trenul de plăcere*, după Caragiale, pînă la *Păcală de Brîndușa Zaița și Hai păpuși, păpuși lumeste* de Nela Stroescu, și apoi pînă la mai recenta realizare (mult apreciată, anul trecut, la festivalul de la Constanța) *Fetele din măr* de Vioreca Filipoiu, toate aceste spectacole și altele mărturisesc în forma lor deosebit de simplă și agreabilă, de viale și de autentice, această valoroasă preocupare: *menținerea în cadrul specific al genului*.

O altă trăsătură pe care teatrul timișorean a dezvoltat-o creator, de-a lungul anilor, este cea menționată în Editura Academiei încă în 1964 în revista *Studii și cercetări de istoria artei*: „*la Timișoara, în regia Floricăi Teodoru sînt evidente încercările de profilare a teatrului pe linia valorificării în repertoriu ca și în plastică a motivelor de inspirație folclorică*”. Această prelucrare creatoare a valorilor tradiționale, promovarea în forme specifice a zestreii folclorice naționale a cucerit entuziasmul publicului mic și mare din Pekin pînă la Sofia, de la Ulan-Bator pînă la Modena, de la Berlin pînă la Phenian, de la Shanghai pînă la Bialsko Biela și de la Zagreb pînă la Hambîn.

Am văzut unul din ultimele spectacole ale teatrului: *Băiatul și vîntul* de Nadia Trandafilova, în deplasare la Lugoj. O reprezentație încîntătoare, regizată de Florica Teodoru. O poveste citită într-o carte mare, la rampă, de autorul păpușar Marius Gherasim, interpret vocal al tuturor personajelor, ilustrată cu un ingenios decor (Ileana Preduț) și niște păpuși fermecătoare unidimensionate, ambele domenii valorificînd, cu sugestive detalii elemente folclorice. În cu totul altă modalitate, a fost realizată tot de Florica Teodoru, în adaptarea Ninei Cassian și a lui Octav Panco Iași, *De ce a furat zmeul mingea?* O reprezentație păpușărească de mare rafinament (veselă, comunicăre cu sala, amuzantă an-

Cîteva personaje din „Trenul de plăcere” după I. L. Caragiale. Scenografia, Geta Brătescu

grenare a copiilor pe drumul fabuloasei aventuri a eroului Mingică, în palatul zmeilor) cu care veteranii teatrului: Margareta Tatu, Olimpiu Vesa și George Bălțeanu, pe post de păpuși uriașe, splendid înveșmîntate, excelent armonizate în mișcări și glasuri, au făcut o deplin convingătoare și delicioasă călătorie în mirifica lume a copilăriei. Miracol pe care teatrul de păpuși poate să-l înfăptuiască cu minunații lui creatori.

Le dorim, împreună cu toți copiii, și credem că și cu toți autorii, cu care teatrul din Timișoara a putut face aceste minunate călătorii de-a lungul celor 25 de ani de activitate — Veronica Porumbacu, Nina Cassian, Alecu Popovici, Valentin Silvestru, Al. T. Popescu, Gelu Naum, Nela Stroescu și alții — viață îndelungată și izbîndi artistice memorabile.

Valeria Ducea

